

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи**  
**Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти**

**СИЛАБУС**

**вибіркового освітнього компонента**

**МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

**Підготовки бакалаврів**  
**спеціальності 012 Дошкільна освіта**  
**освітньо-професійної програми Дошкільна освіта**

**Луцьк – 2022**

**Силабус вибіркового освітнього компонента** «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта, за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта.

**Розробник:** Фенко Марія Ярославівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

**Погоджено**

Гарант освітньо-професійної програми  Семенова Н.І.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти**  
протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри



Семенов О. С.

## I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	<b>Галузь знань</b> <u>01 «Освіта/Педагогіка»</u>  <b>Спеціальність</b> <u>012 «Дошкільна освіта»</u>  <b>Освітньо-професійна програма</b> <u>«Дошкільна освіта»</u>  <b>Освітній рівень:</b> перший (бакалаврський)	<b>Нормативна</b>
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>		<b>Рік навчання</b> 3
ІНДЗ: €		<b>Семестр</b> 5-ий
		<b>Лекції</b> <u>10</u> год.
		<b>Практичні</b> <u>20</u> год.
		<b>Самостійна робота</b> <u>110</u> год.
		<b>Консультації</b> <u>10</u> год.
<b>Мова навчання</b>		<b>Форма контролю:</b> <u>залік</u>
		<b>Українська</b>

## II. Інформація про викладачів

ППП: Фенко Марія Ярославівна

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Контактна інформація: +380964713249, Fenko.Mariya@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

## III. Опис освітнього компонента

### 1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою загальної педагогіки та дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

Вивчення освітнього компонента «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі дошкільної освіти відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, світових тенденцій та національного досвіду України.

Освітній компонент «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в сфері комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільника. Мовленнєвий розвиток дитини – один із основних чинників становлення особистості в дошкільному дитинстві. Ступінь розвитку цієї сфери психіки визначає рівень сформованості соціальних і пізнавальних досягнень дитини – потреб і інтересів, знань, умінь і навичок, а також інших психічних якостей, що є основою особистісної культури. Своєчасне оволодіння мовою – основа розумового розвитку дитини, запорука її повноцінного спілкування з навколишнім світом. Правильне, чітке, змістовне, виразне мовлення дає дитині можливість максимально

широко послуговуватися мовою, як засобом спілкування та пізнання. Варто пам'ятати, що розвиток мовлення – це абсолютно індивідуальний процес, який протікає у кожної дитини по-своєму. Основні положення процесу розвитку вербалізації полягають у тому, що малюк оволодіває розмовним мовленням та переводить свій пасивний словник в активний, розвивається розуміння зверненого мовлення та вираження власних думок і почуттів за допомогою вербалізації.

Освітній компонент спрямований на засвоєння здобувачами освіти закономірностей розвитку мовлення дітей на різних вікових етапах, оволодіння специфікою педагогічної діяльності, орієнтованої на формування в дітей мовлення й навичок спілкування, опанування методів, форм і прийомів розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.

**2. Пререквізити** вивчення ОК: Для освоєння освітнього компонента «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» використовують знання, вміння і навички, сформовані під час вивчення ОК «Україна в європейському історичному та культурному контекстах», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Вступ до спеціальності», «Дошкільна лінгводидактика».

**Постреквізити** вивчення ОК є необхідною основою для подальшого вивчення ОК «Практикум з дошкільної педагогіки», «Організація розвивального середовища в ЗДО», «Освітня діяльність в групах раннього віку», «Література для дітей дошкільного віку», написання курсової роботи, проходження навчально-педагогічної практики у закладах дошкільної освіти, складання атестаційного іспиту.

### **3. Мета і завдання освітнього компонента**

Мета ОК – засвоєння здобувачами освіти базових знань, зокрема сформувати професійну лінгвістичну, комунікативну, методичну компетенцію здобувачів освіти в галузі дошкільної освіти, що засвідчує високий рівень їх професійних знань, комунікативних умінь, ціннісних орієнтацій, загальної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для майбутньої професійної діяльності, а також розширити та поглибити загальнодидактичну підготовку студентів; сформувати систему знань із дошкільної лінгводидактики; сформувати вміння та навички щодо виконання основних професійних функцій у сфері комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

**Завдання** освітнього компонента:

- ✓ формування професійної готовності майбутнього вихователя ЗДО до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільників;
- ✓ засвоєння методологічних, лінгводидактичних і психолого-педагогічних засад розвитку мовлення дітей у ЗДО освіти;
- ✓ ознайомлення з варіативними технологіями розвитку мовлення та навчання дітей від народження до 6 років рідної мови;
- ✓ формування умінь і навичок планування різних видів роботи з розвитку мовлення дітей дошкільного віку;
- ✓ ознайомлення з передовим педагогіко-психологічним досвідом роботи з розвитку мовлення дітей;
- ✓ засвоєння теоретико-методичних засад і змісту розвитку мовлення дітей дошкільного віку;
- ✓ розвиток умінь послуговуватися методикою розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

### **4. Результати навчання (компетентності)**

Відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» під час вивчення освітнього компонента «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати загальні і фахові (спеціальні) компетентності, а саме:

**Інтегральна компетентність (ІК):** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

#### **Загальні компетентності (ЗК):**

**КЗ-1.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

**КЗ-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

**КЗ-6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.

#### **Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (КС):**

**КС-2.** Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

**КС-5.** Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

**КС-11.** Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

**КС-13.** Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

#### **Програмні результати навчання (ПР):**

**ПР-01.** Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу

**ПР-03.** Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

**ПР-04.** Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

**ПР-12.** Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

**ПР-18.** Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

**ПР-20.** Ураховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

*Soft skills* (т. зв. «м'які навички», «соціальні навички», «універсальні навички» чи

«навички успішності»): навички комунікації; здатність брати на себе відповідальність; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; працювати з дітьми; розуміння важливості дедлайнів; здатність логічно і системно мислити; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та інше.

**Методи навчання:** загальнонаукові й психолого-педагогічні методи; сучасні методи корекційного навчання: теоретико-інформаційні, практико-операційні, пошуково-творчі, методи організації самостійної роботи, контрольної-оцінювальної; традиційні та нетрадиційні методи навчання. Зокрема: 1) словесні (бесіда, розповідь, пояснення, диспут); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (вправа, практична робота) (за джерелом інформації); 2) індукція, дедукція; традукція (за логікою викладу); 3) пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад, частково-пошукові, дослідницькі (за рівнем пізнавальної активності); 4) методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок (за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання); 5) інтерактивні методи тощо.

## 5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					*Форма контролю/ Бали
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7	8
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I</b>							
<b>Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку</b>							
<b>Тема 1.</b> Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей. Мова і мовлення: дефініція понять	15	1	2		11	1	УО, ДС, РМГ, ІРС, (макс. к-ть балів за прак. занят.) / 8
<b>Тема 2.</b> Лінгвістичне підґрунтя та педагогічні засади мовленнєвого розвитку дітей	15	1	2		11	1	УО, ДС, РМГ, ІРС / 8
<b>Тема 3.</b> Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку. Мовленнєве спілкування як діяльність	15	1	2		11	1	УО, РМГ, ІРС / 8
<b>Тема 4.</b> Мовленнєва компетенція дошкільника. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників	15	1	2		11	1	УО, ДС, РМГ, ІРС / 8
Разом за змістовим модулем 1	60	4	8		44	4	32
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II</b>							
<b>Онтогенез мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку</b>							
<b>Тема 5.</b> Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку	15	1	2		11	1	УО, ДС, РМГ, ІРС / 8
<b>Тема 6.</b> Мовленнєвий розвиток дитини раннього віку (від 1 до 2	15	1	2		11	1	УО, ДС, РМГ, ІРС / 8

років)							
<b>Тема 7.</b> Мовленнєвий розвиток дитини трьох років	15	1	2		11	1	ДС, РМГ, УО, ІРС / 8
<b>Тема 8.</b> Мовленнєвий розвиток дітей молодшого дошкільного віку	15	1	2		11	1	ДС, РМГ, УО, ІРС / 8
<b>Тема 9.</b> Мовленнєвий розвиток дітей середнього дошкільного віку	15	1	2		11	1	ДС, РМГ, УО, ІРС / 8
<b>Тема 10.</b> Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку	15	1	2		11	1	ДС, РМГ, УО, ІРС / 8
Разом за змістовим модулем 2	90	6	12		66	6	48
Разом							80
ІНДЗ							20
Разом							100
<b>УСЬОГО ГОДИН</b>	<b>150</b>	<b>10</b>	<b>20</b>		<b>110</b>	<b>10</b>	

*Примітки:* <sup>1/</sup> Moodle, Zoom – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

<sup>2/</sup> *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

## 6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№ з/п	Тема	К-ть годин
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І</b>		
<b>Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку</b>		
1	Теоретико-методологічні основи мовленнєвого розвитку дітей. Мова і мовлення: дефініція понять	11
2	Лінгвістичне підґрунтя та педагогічні засади мовленнєвого розвитку дітей	11
3	Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку. Мовленнєве спілкування як діяльність	11
4	Мовленнєва компетенція дошкільника. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників	11
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ</b>		
<b>Онтогенез мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку</b>		
5	Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку	11
6	Мовленнєвий розвиток дитини раннього віку (від 1 до 2 років)	11
7	Мовленнєвий розвиток дитини трьох років	11
8	Мовленнєвий розвиток дітей молодшого дошкільного віку	11
9	Мовленнєвий розвиток дітей середнього дошкільного віку	11
10	Мовленнєвий розвиток дітей старшого дошкільного віку	11
<b>Разом</b>		<b>110</b>

## 7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

**Мета** науково-дослідного завдання: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування теоретичних знань із ОК, удосконалення навичок самостійної науково-дослідної діяльності.

**Вид** – науково-практичний проєкт передбачає впровадження в освітній процес оригінальних ідей, форм і методів роботи з проблеми мовленнєвого розвитку дітей раннього віку

розробити методичні рекомендації та дидактичний матеріал до тем «Ігри та вправи для розвитку мовлення дітей раннього віку (або молодшого/середнього/старшого дошкільного віку)», «Розвиток мовлення дітей раннього віку (або молодшого/середнього/старшого дошкільного віку) засобами малих фольклорних жанрів» (за вибором здобувача освіти).

Опис: проєкт – це форма навчально-виховної роботи, яка об'єднує блоки знань з різних галузей навколо однієї теми з метою мовленнєвого, інформаційного, естетичного, морального й емоційного збагачення сприймання, мислення, почуттів дітей, що дає змогу пізнати певне явище з різних боків, досягти цілісності знань.

### Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 4

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання роботи
3 бали	Обґрунтування актуальності обраної теми проєкту
5 балів	Відповідність дібраного матеріалу до мети та завдань проєкту
5 балів	Якість, чіткість, повнота, оригінальність дидактичного матеріалу
5 балів	Творчий підхід до виконання ІНДЗ
2 бали	Якість оформлення роботи
20 балів	Разом

### 6. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку» знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень студентів. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

*Поточний контроль* здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблиці 2* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, **100**.



Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

**Політика щодо деделайнів та перескладання.** Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

**Політика щодо академічної доброчесності.** *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час робіт, заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

**Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

**Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті**, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravovabaza>).

## **V. Підсумковий контроль**

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час *поточного контролю* за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента «Література для дітей дошкільного віку» в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

### **Питання до заліку ОК «Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку»**

1. Спілкування та комунікація: спільне і відмінне.
2. Спілкування як специфічний вид дитячої діяльності.
3. Становлення і розвиток мовленнєвого спілкування у дітей дошкільного віку.
4. Комунікативна спрямованість мовленнєвого розвитку дітей.
5. Компоненти процесу мовленнєвого розвитку дітей.
6. Триєдина мета мовленнєвого розвитку дошкільників.
7. Напрями мовленнєвого розвитку дошкільників.
8. Засоби розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
9. Дитина-немовля (від 10 днів до 1 року): вікові особливості
10. Розвиток передмовленнєвих голосових реакцій.
11. Специфіка мовленнєвого розвитку дітей від 3 до 6 місяців.
12. Особливості мовленнєвого розвитку дітей від 6 до 9 місяців.
13. Особливості засвоєння дітьми перших слів.
14. Розвиток розуміння мовлення дорослих.
15. Формування функції узагальнення.
16. Збагачення та активізація словникового запасу.
17. Розвиток здібності наслідування і вдосконалення звуковимови.

18. Формування граматичної будови мовлення.
19. Розвиток діалогічного мовлення дітей на другому році життя.
20. Показники розвитку мовлення дітей другого року життя.
21. Розвиток розуміння мовлення дорослих.
22. Формування функції узагальнення.
23. Збагачення та активізація словникового запасу.
24. Розвиток здібності наслідування і вдосконалення звуковимови.
25. Формування граматичної будови мовлення.
26. Показники розвитку мовлення дітей третього року життя.
27. Характеристика мовленнєвого розвитку та спілкування дітей чотирьох років.
28. Особливості звуковимови дітей молодшого дошкільного віку.
29. Особливості засвоєння слова у молодшому дошкільному віці.
30. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей молодшого дошкільного віку.
31. Формування граматичної правильності мовлення молодших дошкільників.
32. Розвиток навичок зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку.
33. Специфіка засвоєння виразного мовлення на етапі дошкільного дитинства.  
Мовленнєвий етикет.
34. Особливості мовленнєвого розвитку та спілкування дітей п'яти років.
35. Мовленнєвий портрет п'ятирічної дитини.
36. Звукова культура мовлення дошкільників.
37. Специфіка розвитку словника у п'ятирічних дошкільників.
38. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей середнього дошкільного віку.
39. Формування граматичної правильності мовлення п'ятирічних дошкільників.
40. Розвиток навичок зв'язного мовлення дітей середнього дошкільного віку.
41. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку як складова виховного процесу.
42. Особливості мовленнєвого розвитку та спілкування дітей шести-семи років.
43. Звукова культура мовлення дітей старшого дошкільного віку.
44. Словникова робота у системі мовленнєвого розвитку старших дошкільників.
45. Розвиток граматичної правильності мовлення дітей старшого дошкільного віку.
46. Розвиток навичок зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.  
Мовленнєвий етикет.

## VI. Шкала оцінювання

### Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 5

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
8 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
6 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
4 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє

	елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік**

*Таблиця 6*

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

**VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси**

**Основна:**

- Бенера, В. Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей: навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів напряму підготовки 6.010101 “Дошкільна освіта” / В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2010. 376 с.
- Білан О. Навчання розповідання з використанням наочності. Старший дошкільний вік: методичний посібник / О.І.Білан. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 128 с.
- Білан О. Розповідання за ілюстраціями. Старший дошкільний вік. Київ : Шк. світ, 2011. 120 с.
- Богущ, А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: навчальний посібник / А. М. Богущ, Н. І. Луцан. 3-тє вид., доп. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. 304 с.
- Богущ Алла, Маліновська Наталія. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020 / <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10165/1/Bohush%20%20Alla%20Mykhailivna%202020.pdf>
- Богущ, А. М. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш. 2-е вид., доп. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. 704 с.
- Богущ, А. М. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навчальний посібник / А. М. Богущ, І. Попова. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. 200 с.
- Богущ, А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: підручник для студентів ВНЗ факультетів дошкільної освіти / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш, О. В. Саприкіна. 2-е вид. К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. 408 с.

9. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Навчально-методичний комплект з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. К.: Генеза. 2017.
10. Богуш А.М., Малиновська Н.В. Перші кроки грамоти: передшкільний вік. Київ: «Слово», 2013. 420с.
11. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетенції старших дошкільників. Київ : Світич, 2009. 128с.
12. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
13. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 118 с.
14. Товкач І.Є Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 Харків : В-во «Ранок». 2013. 80 с. (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
15. Піроженко Т. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 152 с.
16. Семенюк Р. Сучасні вимоги до підготовки та проведення занять із мовленнєвого спілкування з дітьми раннього та дошкільного віку. //Палітра педагога, 2009. №5. С. 15-16.
17. Художнє слово в житті дитини. Молодший дошкільний вік: посібник-хрестоматія / упоряд. С. О. Павлюк. Харків: Видавництво “Ранок”, 2012. 320 с.

#### **Додаткова:**

1. Вивчаємо українську мову. Молодший дошкільний вік / уклад. Л. Л. Шалімова. Харків: Видавництво “Ранок”, 2014. 178 с.
2. Вивчаємо українську мову. Середній дошкільний вік / уклад. Л. Л. Шалімова. – Харків: Видавництво “Ранок”, 2014. 208 с.
3. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. К.: Т-во «Знання», КОО. 2008. 291 с.
4. Фенко М., Стрижеус Л. Синергетична педагогіка в полі постнекласичних наукових парадигм. *Педагогічний часопис Волині*. 2019. № 1(12). С. 25–31.
5. Фенко М. Особливості синергетичної методології в дошкільній лінгводидактиці. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Педагогічні науки*. № 4 (408). Луцьк. 2020. С. 49–54.
6. Фенко М. Дитяча література в системі морально-духовного розвитку дошкільників. *Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації*. Луцьк. 2021. С.99–104.
7. Fenko M., Kułak M. Nowe technologie a rozwój emocjonalno-intelektualny dziecka. *Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym na Ukrainie: stan obecny i perspektywy rozwoju*. Łuck. 2021. S. 11–15.
8. Фенко М., Мацюк З. Лінгводидактична парадигма становлення і розвитку мовлення дітей раннього віку. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. № 49. Т. 2. С. 196–202.
9. Фенко М., Мацюк З. Ефективність арттерапевтичних технологій в дошкільному інклюзивному середовищі. *Європейські та світові вектори розвитку освіти в Україні: колективна монографія*. Луцьк. 2022.
10. Фенко М., Мацюк З. Інноваційні методи розвитку комунікативних здібностей дітей дошкільного віку в інклюзивно-реабілітаційних центрах. *Acta Paedagogica Volynienses*. Луцьк. 2022. № 2. С. 195–201.

#### **Інформаційні ресурси:**

1. <https://library.pdpu.edu.ua/images/2021/novi%20kn/20.pdf>
2. [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro\\_novu\\_redaktsiyu%20Bazovoho%20komp\\_onenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komp_onenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf)
3. <https://ezavdnz.expertus.com.ua/book?bid=37876>
4. Дитина: програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / <https://f.osvita.city/file/35/osvitnya-programa-ditina-nmc.pdf>
5. [https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/05/11/Dv\\_2021-03-Gavrysh.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/05/11/Dv_2021-03-Gavrysh.pdf)
6. <https://vseosvita.ua/library/zbirnik-didakticni-igri-ta-vpravi-dla-rozvitku-movlenna-ditej-174410.html>
7. <http://ditsad.com.ua/info-d0/metod4.htm>
8. Новий український правопис: [https://moodle.vnu.edu.ua/pluginfile.php/87094/mod\\_resource/content/1/%202019.pdf](https://moodle.vnu.edu.ua/pluginfile.php/87094/mod_resource/content/1/%202019.pdf)
9. Програми розвитку дітей / <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>